

Välityömarkkinoiden kehittämishanke
Väliraportti 1.1.2009 – 30.6.2009

SISÄLLYSLUETTELO

1. VÄLITYÖMARKKINOIDEN KEHITTÄMISHANKE VAAKSA.....	1
1.1 HANKKEEN TAUSTAA:.....	1
1.2 HANKKEEN TAVOITTEET	4
1.2.1 Seudullisemmat ja vaikuttavammat välityömarkkinat.....	4
1.2.2 Työhönvalmennusbussit.....	4
1.2.3 Sosiaalinen yritys toteuttamaan kunnallista palkkatukityöllistämistä	5
1.2.4 Takomo kartoittamaan välityömarkkinoiden reuna-alueita	5
1.3 PROJEKTIN KOHDERYHMÄ	6
1.4 PROJEKTIN KOHDEALUE	6
1.5 PROJEKTIN OHJAUS JA VALVONTA	6
1.6 PROJEKTIN OHJAUSRYHMÄ	7
1.7 HENKILÖSTÖ	7
1.8 PROJEKTIN TOIMITILAT	8
1.9 HANKKEEN RAHOITUS	8
2. ASIAKKUUS VAAKSA-HANKKEESSA	8
2.1 ASIAKKaidEN OHJAAMINEN HANKKEESEEN.....	9
2.2 ALKANEET ASIAKKUudet	9
2.3 ASIAKKaidEN IKÄRAKENNE	10
2.4 ASIAKKaidEN TYÖMARKKINA-ASEMA.....	10
2.5 ASIAKKUUKSIEN PÄÄTTYMINEN JA KESKEYTYMINEN	11
3. TOIMINTA.....	11
3.1 AKTIIVINEN TYÖNANTAJAKONTAKTOINTI	11
3.1.1 Työpankkitoiminta.....	11
3.1.2 Kaupungin palkkatukityöllistäminen	14
3.2 TYÖHÖNVALMENNUSBUSSIEN TOIMINTA.....	17
3.3 TAKOMO – KULTTUURI- JA TAIDEALAN TYÖNHAKIJAT.....	18
3.4 SOSIAALISEN YRITYKSEN PERUSTAMINEN	21
4. HANKKEEN TALOUS	22
5. HANKKEESTA TIEDOTTAMINEN.....	23

1. VÄLITYÖMARKKINOIDEN KEHITTÄMISHANKE VAAKSA

1.1 Hankkeen taustaa:

Työllisyyden edistäminen Suomessa on 90-luvulta lähtien tapahtunut pääasiallisesti tarjontaan vaikuttamalla. Massatyöttömyyden aikana lisättiin koulutusta, kehitettiin työnhakijoiden työnhakutaitoja ja kehitettiin asiakasprosessien suunnitelmallisuutta.

On myös kehitetty työmarkkinoiden hoitoon liittyviä järjestelmiä puhelinpalvelujen (Työlinja), tietojärjestelmien (URA-asiakastietojärjestelmä) ja sähköisten itsepalvelujen osalta (www.mol.fi). Viimeisenä mittavana satsauksena ovat rakennettu Työvoiman palvelukeskukset sekä toteutettu työmarkkinatukiudistus. Voidaan sanoa, että kehittämistoimenpiteet työmarkkinoiden toimivuuden ja varsinkin sen tarjonnan varmistamiseksi ovat olleet mittavat.

Pullonkaulaksi onkin osoittautunut kysyntään vaikuttaminen. Palkkatukijärjestelmä on kyllä uudistettu, aloittavan yrittäjän starttirahan saamisen ehtoja helpotettu ja laki sosiaalisista yrityksistäkin on voimassa. Siitä huolimatta olemme edelleen tilanteessa, että suuri osa työnhakija-asiakkaista ei löydä pysyvää paikkaa työmarkkinoilta. Kyseisten asiakkaiden kohtalona on siirtyä toimenpiteestä toiseen ja työmahdollisuudet ovat suoraan sidoksissa kulloiseenkin työllisyysmäärärahatilanteeseen työvoimatoimissa ja yleensä myös kunnissa.

Vaikka vastikään on helpotettu pienten yritysten ensimmäisen työntekijän palkkaamiskustannuksia, niin kysynnän lisääminen lepää tällä hetkellä hyvin paljon sen varassa miten palkkatukea käytetään. Palkkatuen liittämällä työnhakijan oletettuun tuottavuusvajeeseen on haluttu varmistaa se, että yhteiskunnan tuki ei valu ”ansiottomana” suoraan työnantajille vaan kohdistuisi siihen väestönosaan, joka kyseistä kompensatiota tarvitsee. Palkkatuen jakaminen ei kuitenkaan ole ongelmatonta. Työvoimatoimistoissa halutaan varmistaa asiakkaiden tasapuolinen asema ja siitä yleensä seuraa linjauksia sekä normeja, jotka jäykistävät tuen käyttöä.

Ongelmallista on myös se, että palkkatukea saava yhdistys pitää ”omastaan” kiinni myös siinä tilanteessa, jos työntekijälle olisi tarjolla parempi paikka ilman tukea. Erityisesti tämä ongelma on kuntien ja järjestöjen työllistämisessä. Voidaankin sanoa, että palkkatuen käyttö pääsääntöisesti lisää työmarkkinoiden toimivuutta ja työvoimavarantoa, mutta joltain osin se myös jäykistää sitä ja vähentää käytettävissä olevan työvoiman määrää.

Tällä hetkellä Mikkelin seudulla ollaan tilanteessa, jossa työvoiman tarjontaan liittyvät palvelut ovat toimivat. Työvoimatoimiston osalta seututoimistomalli kehittyy ja työnvälityksen toteutumista hoidetaan samojen periaatteiden mukaan koko seudun alueella. Työvoiman palvelukeskus taas on vakiinnuttanut seudulla toimintansa ja kunnat ovat sen toiminnan järjestämiseen sitoutuneita. Lisäksi alueella on toimiva aikuiskoulutuksen verkosto.

Suurin haaste on työvoiman kysynnän lisääminen niin, että koko tarjolla oleva työvoimavaraanto tulisi hyödynnettyä. Vaikeasti työllistettävyyttä ylläpitää Mikkelin seudulla seuraavat seikat:

- rakennetyöttömyydestä kärsivän työvoiman ikärakenne
- alueelliset etäisyydet työvoiman ja työpaikkojen välillä
- väestöpohjan vähäisyys suhteessa työvoimaa kehittäviin palveluihin
- välityömarkkinoiden eriytyminen avoimista työmarkkinoista

Työvoiman ikärakenteesta johtuen rakennetyöttömyyden suurin joukko ei hyödy normaaleista ammatillisen kehittämisen ”polku-/porrasmalleista”. Jos työkäällä on jäljellä keskimäärin kymmenen vuotta, niin kovin pitkiin ammatinvalinta-, koulutus- tms. prosesseihin ei välttämättä ole halukkuutta eikä se olisi välttämättä edes tarkoituksenmukaista. Kyseisen työvoiman kohdalla mielekkäintä olisi hyödyntää jo olemassa oleva osaaminen. Usein kyseisessä tilanteessa oleva työnhakija toivoo työtä, jossa voisi olla hyödyksi ja jossa olisi edes jotain pysyvyyttä. Viime vuosina nämä asiakkaat ovat kuitenkin usein joutuneet työvoimapolitiikan toimenpideohjelmien kohteeksi, eikä tilanteen stabilisoinnista ole ollut tietoa.

Alueelliset etäisyydet ja työvoiman hajasijoittuminen vaikeuttavat työvoiman kohtaantoa varsinkin välityömarkkinoilla. Avoimilla työmarkkinoilla ongelma ei ole niin suuri, koska työ on usein luonteeltaan enemmän vakinaista ja työntekijän on silloin parempi mahdollisuus muuttaa työn perässä tai sitten hankkia oma kulkuväline työmatkaa varten. Mikäli välityömarkkinoilla olevan työnhakijan työ on kaukana kotoa ja työsuhde on lyhyt tai kyse ei edes ole työsuhteesta, niin on ymmärrettävää, ettei omaehtoista motivoitumista juuri ole. Ongelma näkyy maaseudulla asuvien kohdalla, mutta myös pienissä taajamakeskuksissa.

Nykyisistä työvoiman kehittämistoimista edelleen suuri osa on ryhmäpalveluja. Näiden palvelujen toteuttamista perustelee taloudellisuus. Mitä suurempi ryhmä, sen halvempaa palvelun toteuttaminen on osallistuvaa yksilöä kohden. Käytännössä tämä johtaa siihen, että pienemmissä kunnissa ei ole mahdollista toteuttaa ryhmämuotoisia palveluja juuri lainkaan, koska samassa tilanteessa ja samaa palvelua tarvitsevien ryhmää ei ole juuri mahdollista saada aikaan. Tämä osaltaan korostaa edellä mainittua etäisyysongelmaa.

Ongelmallista on myös työhön valmentautumisen toteuttaminen niin, että se todella palvelee avoimia työmarkkinoita. Hyviä tuloksia on saatu valmennusjaksoista, jotka on toteutettu suoraan avointen työmarkkinoiden työorganisaatioissa. Näiden jaksojen jatkumona on usein palkkatukipaikka ja sen jälkeen mahdollinen pysyvämpi työpaikka samassa yrityksessä. Osa työnhakijoista tarvitsee kuitenkin työhön valmentautumisjakson paikassa, jossa on mahdollisuus tukea työhön kiinnittymistä enemmän. Tällöin puhutaan usein kolmannen sektorin työllistämispaikeista tai työhönvalmennuskeskuksista. Haaste kyseisellä välityömarkkina-alueella voidaan kiteyttää seuraavaan tyypittelyyn:

	tavoite	uhka
Työn sisältö	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuja pääsee kehittämään omaa ammattitaitoaan ja työssä yleisesti tarvittavia valmiuksia • osallistuja ymmärtää, millä tavoin jakso parantaa työllistymismahdollisuuksia • motivaatio "antaa parastaan" syntyy sisäisesti ja jakso toimii referenssinä työpaikkaneuvottelussa. 	<ul style="list-style-type: none"> • työ ei kehitä osallistujan valmiuksia vaan mittaa enemmän valmiutta "olla jossain toimenpiteessä". • osallistuja ei ymmärrä, miten jakso hyödyttää työllistymisessä. • oman motivaation puuttuessa jakso saattaa lukita ovia työmarkkinoilta enemmän kuin avata niitä
osallistujan tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • osallistujaa tuetaan ennalta tehdyn työllistymissuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. • arviointi, palaute, ohjaaminen ovat perusrutiineja • toiminnan sisältöä pystytään arvioimaan suhteessa avointen työmarkkinoiden vaatimuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> • työllistymissuunnitelmaa ei ole tai siihen ei kiinnitetä huomiota. • asiakas on tullut ehkä omasta aloitteesta ja osallistumista toteutetaan ajatuksella "kun ei paljoa anneta, niin ei paljoa vaadita". • poissaoloihin, laiminlyönteihin tms. työelämässä haitallisiksi koettaviin käyttäytymismalleihin ei kiinnitetä huomiota, koska "kyse on vain harjoittelusta".
kosketus avoimiin työmarkkinoihin	<ul style="list-style-type: none"> • osataan arvioida, mitkä edellytykset osallistujalla on avoimille työmarkkinoille (jakson alussa, kuluessa ja jakson päättyessä) • toimijalla on valmiita yhteistyötä ("alihankintasuhteita") avoimille työmarkkinoille ja rooli rekrytointikanavana on tiedostettu. • toimija ehdottaa omaaloitteisesti osallistujaa siirtymään "seuraavaan vaiheeseen" myös kesken jakson, jos näkee sen hyödyttävän osallistujaa ja työmarkkinoita. 	<ul style="list-style-type: none"> • kosketusta avoimiin työmarkkinoihin ja siellä oleviin työssä osaamisvaatimuksiin ei ole. • "hyvästä tyypistä" halutaan pitää kiinni, eikä häntä markkinoida eteenpäin. Osallistuja nähdään hyötynä, jonka oma kehittyminen on toissijaista.

Yksittäisen järjestön tai työhönvalmennuskeskuksen on vaikea olla tietoinen avointen työmarkkinoiden tarpeesta, ellei sillä ole omaa kontaktiverkostoa (alihankintasuhteet) tai jos se ei aktiivisesti hyödynnä välittäjäorganisaatioiden palveluja (työvoimatoimisto/ työvoiman palvelukeskus). Tämä vaikeuttaa työhönvalmennuskeskusten tekemää edelleensijoittamista.

1.2 Hankkeen tavoitteet

- 1) Vähennetään välityömarkkinoiden jäykkyyttä julkisella sektorilla seudullistamalla, palkkatukityövoimaresurssin tehokkaammalla jakotavalla.
- 2) Lisätään välityömarkkinoiden dynamiikkaa työhönvalmennusbussien avulla, jolloin saadaan enemmän vaihtoehtoja sekä tekijöiden että työkohteiden osalta.
- 3) Etsitään uusia käytäntöjä, joilla välityömarkkinoiden työvoima on markkinoitavissa avoimelle sektorille.
- 4) Kartoitetaan mahdollisuus hyödyntää lakia sosiaalisista yrityksistä kuntien palkkatukityöllistämässä.
- 5) Klusteroidaan välityömarkkinat ja kohdistetaan projektin kehittämistyötä yhteen klusteriin kerrallaan.

1.2.1 Seudullisemmat ja vaikuttavammat välityömarkkinat

Mikkelin seudun kunnissa palkkatukityöllistämistä on hallinnoitu siten, että kunnissa olevat hallintokunnat ovat yleensä saaneet kuntien työllisyysmäärärahoista tietyn kiintiön, jonka puitteissa he ovat voineet palkata palkkatukikelpoisia työntekijöitä. Yleensä työvoimatoimiston kanssa on sovittu vuoden palkkatukivolyyymi, jossa on määritelty myös työvoimatoimiston myöntämän palkkatuen määrä könttänä.

Hallintokunnille palkkatuella työllistettyjen merkitys on merkityksellinen. Kun työntekijä on työllistetty hallintokuntaan, hänet pidetään siellä töissä sinne saakka kuin sopimus on mahdollista kirjoittaa. Näin tapahtuu siinäkin tilanteessa vaikka työsuhteen aikana olisi jaksoja, joissa tarve ei ole niin suuri.

Jos työllisyysresurssien käyttö on jäykkää hallintokuntien välillä, niin kuntarajojen ylityksiä ei tehdä senkään vertaa. Jokaisella kunnalla on omat työllisyysmäärärahat, omat työllistettävät ja omat rajalliset välityömarkkinatyöpaikat.

Hankkeessa on tarkoitus kehittää palkkatukityöllistämisen toteutusta niin, että työntekijän työpanos tulisi hyödynnettyä osaamisen ja motivaation mukaan.

1.2.2 Työhönvalmennusbussit

Työhönvalmennusbussia on jo kokeiltu Hirvensalmella ja Pertunmaalla. Pääsääntöisesti kokemukset ovat olleet myönteisiä. Kyse on konseptista, jossa työhönvalmennuksessa on kerrallaan kuusi henkeä. Heidän työnjohtajanaan on työtoiminnan ohjaaja joka on työnsuunnittelussa, toteutuksessa, ohjaamisessa ja arvioinnissa mukana. Koko konseptia varten on hankittu myös 2 tila-autoa, joilla ryhmät siirtyvät työkohteisiin. Ideana on, että valmennettavat haetaan toimintaan mukaan ja viedä sinne, missä tarkoituksenmukaista työtoimintaa on tarjolla.

Hirvensalmen – Pertunmaan työhönvalmennusbussin myönteisiä kokemuksia olivat:

- työhönvalmennusbussiin rekrytointi inventoi kunnan työttömien tilanteen yhdessä sosiaalitoimen kanssa tehokkaasti. Vaikeasti työllistettävien ko-

konaistilanne konkretisoitui ja se helpotti muiden ratkaisuvaihtoehtojen käyttämistä.

- työkohteita oli helpompi löytää, koska ne eivät olleet sidottuja taajaman keskustaan.
- ryhmä helpotti vertaistuen kautta toimintaan sitoutumista. Verrattuna siihen, että osallistuja menisi yksin ja arkana johonkin toimipisteeseen valmennukseen, antoi ryhmä turvallisuutta ja ”me-henkeä”.
- työhönvalmennusbussin avulla ryhmälle oli helpompi tarjota koulutustilaisuuksia ja muita kartoituksia, koska osallistujien oli helppo tulla esim. Mikkeliin.

Vaaksa-hankkeelle jäi kehitettävää vielä seuraavissa kohdissa

- työhönvalmennusbussin oli tarkoitus toimia samanaikaisesti sekä Hirvensalmen, että Pertunmaan alueella. Toiminta muotoutui kuitenkin niin, että se kolmen kuukauden ajan sijoittui aina yhteen kuntaan kerrallaan. Näin ollen toisessa kunnassa oltiin sen aikaa tyhjäkäynnillä.
- koska työtoiminnan ohjaaja vastasi samaan aikaan työnjohtamisesta ja ohjaamisesta, jäi aikaa töiden suunnitteluun tms. liian vähän.
- erityisesti pitäisi miettiä onko mahdollisuutta profiloida työhönvalmennusbusseja niin, että samassa bussissa olevat osallistujat olisivat osaamisensa, kehittymistarpeen tai muun seikan osalta toisiaan täydentäviä. Tällä hetkellä ajatuksena on ollut vain työttömyys ja sen pitkittyminen. Lopputuloksena on ollut se, että samaan bussiin on noussut hyvin eri lähtötilanteissa olevia osallistujia.

1.2.3 Sosiaalinen yritys toteuttamaan kunnallista palkkatukityöllistämistä

Välityömarkkinoilla kuntaorganisaation rooli on kaksijakoinen. Toisaalta se harjoittaa omaa toimintaa, missä se pyrkii järjestämään työllistymisen mahdollisuuksia. Esimerkkinä Mikkeliissä Nuorten työpaja. Toisaalta se ostaa työhönvalmennuspaikkoja myös ulkopuolelta (Miketek, Savoset). Lisäksi Mikkelin kaupunki antaa myös avustusta järjestöille, jotta he työllistävät kuntalaisia (Toimintakeskus ry, Työttömien yhdistys).

Olisi hyvä tutkia, olisiko Mikkelin seudulla toimintaedellytyksiä yhtiöpohjaisella työllistämispalveluyksiköllä, joka pystyisi joustavammin palvelemaan sekä kunnallista palvelutuotantoa, mutta ehkä myös edelleen sijoittaa työllistettyjä nykyisen työpankki-mallin mukaisesti. Tämä tietysti edellyttäisi, että perustettava yritys rekisteröityisi sosiaalisesti yritykseksi.

1.2.4 Takomo kartoittamaan välityömarkkinoiden reuna-alueita

Välityömarkkinoillakin dynamiikka jakautuu epätasaisesti. Osa työnhakijoista asuu alueella, jossa on hyvin tarjolla erilaisia mahdollisuuksia työllistyä palkkatuella, jos avoimet työmarkkinat eivät meinaa vetää. Joillakin taas on sellaista osaamista ja kiinnostusta, että tukityöpaikan löytäminen ei tuota vaikeuksia.

Vaaksa hankkeessa tullaan toteuttamaan ”Takomo-mallia”, jolla on tarkoitus keskittyä tietty aika eri teemaan. Teemat valitaan sen mukaan, mitä työnvälittäjät arvioivat olevan tarpeellista. Ensimmäiseksi Takomo-teemaksi valittiin kulttuuri- ja taidealan työmarkkinat. Kyse on pienestä työnhakijaryhmästä, joka pitää sisällään hyvin yksilöllisiä tarpeita. Hankkeessa keskitytään kyseisen kohderyhmän työllistymisongelmiin ja kartoitetaan myös alueella olevia mahdollisuuksia. Tarkoituksena on, että yhden projektivuoden aikana toteutettaisiin n. 3 eri teemaa.

1.3 Projektin kohderyhmä

Vaaksa hankkeeseen ohjataan ne työvoimatoimiston ja työvoiman palvelukeskuksen asiakkaat, joiden työllistymisedellytykset avoimille työmarkkinoille on selvitetty ja sen jälkeen on todettu, että työllistyminen ilman tukia on epätodennäköistä.

Ilmeistä on, että kohderyhmään kuuluvat erityisesti ne asiakkaat, joiden kohdalla koulutuksellisten toimenpiteiden mahdollisuudet ovat katsottu vähäiseksi. Tähän saattaa vaikuttaa jäljellä olevien työssäolovuosien vähäisyys, oppimisvaikeudet tai heikkolahjaisuus tai koulutusprosessien pitkäkestoisuus, jolloin työelämäkosketukseen täytyy kiinnittää erityisesti huomiota.

Vaaksa-hankkeen kohderyhmä heijastelee vahvasti myös nykyisen rakennetyöttömyyden ilmenemismuotoja. Työelämän muutokset ja suurten ikäluokkien kyky sopeutua niihin näkyvät nopeasti seudun välityömarkkinavarannossa.

1.4 Projektin kohdealue

Vaaksa-hanke toimii Mikkelistä käsin koko Mikkelin seudulla. Toiminta-alueeseen kuuluvat Mikkelin, Kangasniemen, Hirvensalmen, Mäntyharjun, Pertunmaan, Puumalan ja Ristiinan kunnat.

Toiminta-alueella toimii Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto ja sen kaksi palvelupistettä Mäntyharjulla ja Kangasniemellä (aikaisemmin Mäntyharjun ja Kangasniemen työvoimatoimistot). Alueella toimii myös työvoiman palvelukeskus Reitti, jonka toimintarajat ovat myöskin samat.

1.5 Projektin ohjaus ja valvonta

Projektin toimintaa valvoo osaltaan Etelä-Savon TE-keskus, jonka kautta tulee hankkeen ESR-rahoitus sekä työministeriön kansallinen rahoitus. Maksatushakemukset ja seuranta-tiedot toimitetaan TE-keskukseen annettujen ohjeiden ja päätösten mukaisesti. Lisäksi projektin toimintaa valvovat mukana olevat kunnat sekä projektin ohjausryhmä.

1.6 Projektin ohjausryhmä

Vaaksa-hankkeen ohjausryhmän kokoamisessa on kiinnitetty huomiota asiantuntemukseen ja edustavuuteen. Ohjausryhmän kokoa ei haluttu kasvattaa liian suureksi, jotta jäsenten rooli ja osallistumisen tunne pysyisivät vahvana. Mikkelin kaupungin edustus näkyy ohjausryhmässä vahvana. Tätä voi perustella sillä, että hanke on kaupungin hakema ja hallinnoima, mutta myös sillä, että hankkeen tavoitteiden toteutuminen edellyttää kaupungilta vahvaa kehittämisotetta oman toimintansa järjestämisessä. Ohjausryhmän kokoonpanoa on mahdollista muuttaa tai laajentaa projektin kuluessa.

Ohjausryhmän kokoonpano 20.1.2009 on seuraava:

Mikkelin kaupunki:

Kimmo Mikander, kaupunginjohtaja (pj)
Ilpo Toivonen, henkilöstöpäällikkö
Antti Tervasmäki, sosiaalihoitaja
Soile Kuitunen, kehitysjohtaja (pj varalla)

Etelä-Savon TE-keskus

Irja Sokka, kehittämisspäällikkö
Kati Torniainen, ESR-koordinaattori

Osuuskauppa Suur-Savo

Mia Ilkka-Moll, henkilöstön kehittämisspäällikkö

Miset Oy

Kyösti Ylijoki, toimitusjohtaja

Esedu

Anu Pynnönen, suunnittelujohtaja

SAK, Etelä-Savo

Anne Puntanen

Kangasniemen työttömien toimintajärjestö ry

Arja Kuparinen, projektipäällikkö

Mikkelin työ- ja elinkeinotoimisto

Irma Valtonen, toimistonjohtaja

1.7 Henkilöstö

Hankkeen henkilöstö rekrytoitiin kesällä 2008. Työntekijät haettiin Mikkelin kaupungin henkilöstöstä sisäisesti. Projektin vetovastuu toteutettiin sisäisellä järjestelyllä niin, että työvoiman palvelukeskuksen palvelukoordinaattorin työstä osoitettiin 80% hankkeeseen ja 20% edelliseen työhön (lähinnä hallinnolliset esimies- ja suunnitteluvastuut). Vapautuneella palvelukeskuksen resurssilla palkattiin yksi palveluohjaaja lisää Reittiin, jonka tehtäviin kuuluu myös alueella toimivan mikropajan toiminnan ohjaus.

Helmikuun alusta projektisihteerin työaika puolitettiin niin, että hän tekee 50% työajastaan työvoiman palvelukeskus Reittiin. Kesäkuussa jätettiin TE-keskukseen myös uusi projektihakemus, jossa haettiin kahta työnsuunnittelijan ja yhtä työtoiminnan ohjaajan henkilöresurssia. Hakemuksessa haettiin lisää rahaa markkinointiin ja ryhmäpalveluihin. Samalla tarkistettiin rahoitushakemuksen menoja paremmin kustannuksia vastaavaksi.

Projektin henkilöstö on seuraava:

Patama Pekka, projektipäällikkö
Korkka Pia, projektisihteeri
Mäkitalo-tulokas Sari, työsuunnittelija
Roponen Timo, työtoiminnan ohjaaja
Rossi Mervi, työsuunnittelija
Väisänen Kaija, työtoiminnan ohjaaja
Palm Tenho, työtoiminnan ohjaaja (22.6 alkaen)
Sallinen Arja, työsuunnittelija (3.8 alkaen)
Naukkarinen Jani, työsuunnittelija (1.7 alkaen)

1.8 Projektin toimitilat

Vaaksa-hankkeelle järjestyi toimitilat työvoiman palvelukeskus Reitin yhteydestä Rantakylä-talosta. Tämän lisäksi hanke on vuokrannut koulutustiloja osoitteesta Porrassalmencatu 50 sekä työtiloja palkkatuella työllistettäville tallentajille Haukivuoren virastotalosta.

Jo alkuvaiheessa oli helppo huomata, että kiinteä yhteys työvoiman palvelukeskukseen helpottaa ja tehostaa hankkeen toimintaa. Vaaksa-hankkeen tavoitteet täydentävät osaltaan Työvoiman palvelukeskuksen perustehtävää ja välitön kanssakäyminen ja sen mahdollisuus on tärkeää.

1.9 Hankkeen rahoitus

Hankkeen rahoittavat ESR, Etelä-Savon TE-keskus, hankkeeseen osallistuvat kunnat sekä yksityiset työnantajat.

Projektin kokonaiskustannuksiksi toteuttajan kirjanpitoon on vuosille 2008 - 2010 hyväksytty yhteensä 993 945 euroa. Kuntien rahoitusosuudet muodostuvat työllistettävien henkilöiden palkkauskustannuksista, joihin kunnat ovat varanneet rahaa omiin talousarvioihinsa osana kunnan työllistämisvaroja. Nykyisessä hankepäätöksessä ei ole vielä työvoimapolitiittisia rahoja mukana, mutta niistä tulee päätös heti vuoden 2009 alussa.

2. Asiakkuus Vaaksa-hankkeessa

Asiakkuuden käynnistäminen Vaaksa-hankkeessa ei noudattele perinteistä hanketyöskentelyä. Koko EU-ajan työllistämishankkeet ovat toteuttaneet aktivointia, asiakkaiden vahvaa osallistamista ja työllistämistoimenpiteiden tarjoamista. Se kaikki on ollut perusteltua, sillä asiakkaat olivat usein kärsineet pitkästä passiivisuuden tilasta ja käytännön toiminta antoi mahdollisuuden selvittää sekä omaa tilannetta, mutta myös realisoida todellisia olemassa olevia mahdollisuuksia.

Vaaksaan tulevat asiakkaat ovat eri tilanteessa. Asiakkuuden keskeisin peruste on selkiytynyt asema välityömarkkinoilla, joten perinteiset aktivointitoimet eivät ole enää samalla tavalla perusteltavissa. Näin ollen asiakkuus ei ala välittömästi ennalta määrättyllä kurssilla tai muulla toimenpiteellä. Tavoitteena on saada asiakkaista kerättyä mahdollisimman hyvät työnhakija-tiedot, jotta välityömarkkinoiden työnvälitystä voidaan tehokkaasti toteuttaa.

Poikkeuksen tekevät työhönvalmennusbusseihin, ”Vaaksa-busseihin”, ohjatut asiakkaat. Heidän kohdallaan tilanne on usein se, että työvoiman palvelukeskuksen oma työllistymisedellytysten selvitysprosessi on vielä kesken. Tässä tapauksessa asiakkuus alkaa heti työelämänvalmennus- tai työllistämistoimenpiteellä.

2.1 Asiakkaiden ohjaaminen hankkeeseen

Asiakkaat hankkeeseen ohjautuvat pääsääntöisesti työvoiman palvelukeskuksen kautta. Kun palvelukeskuksen oma asiakasprosessi on tehty ja järkevimpänä jatkotoimenpiteenä nähdään Vaaksan asiakkuus, niin asiakas liitetään työhallinnon URA-asiakastietojärjestelmässä erilliselle hankkeeseen ohjattavien listalle. Kyseisille asiakkaille varataan ajat yhteiseen keskusteluun palveluohjaajan, asiakkaan ja hankkeen työntekijän kanssa. Keskustelussa käydään läpi asiakkaan nykytilanne ja esitellään projektin tarjoamat mahdollisuudet. Mikäli kaikista osapuolista asiakkuus hankkeessa koetaan tilannetta parantavaksi, niin asiakas allekirjoittaa suostumuksen palvelukeskuksen ja hankkeen väliseen tietojenvaihtoon ja asiakkuus alkaa.

Myös työ- ja elinkeinotoimistosta siirtyy asiakkaita suoraan hankkeeseen. Syyskaudella 2008 ei vielä montaa asiakasta työvoimatoimistosta otettu, mutta todennäköisesti asiakassisäänotto myös sieltä tulee noudattelemaan samaa kaavaa. Koska hankkeen ja TE-toimiston kanssakäyminen ei ole yhtä mutkatonta fyysisestä etäisyydestä johtuen, tullaan asiakassiiirroissa todennäköisesti hyödyntämään myös ryhmäinfoja. Näin suurelle joukolle asiakkaita saadaan esiteltyä hankkeen keskeisimmät seikat tehokkaasti.

Hankkeeseen voi ohjautua asiakkaita myös esimerkiksi sosiaalitoimistosta tai muista hankkeista. Tällöin on yleistä, että asiakkaat tulevat ensiksi tutustumaan ja keskustelemaan asiakkuudesta. Näissä tapauksissa asiakkuuden perustelut tarkistetaan aina työvoimahallinnon virkailijan toimesta.

2.2 Alkaneeet asiakkuudet

Asiakkaita kirjattiin seurantakaudella kaikkiaan 228, joista naisia oli 98. Kunnittain asiakkuudet jakautuivat seuraavasti:

<i>Asuinkunta</i>	<i>määrä</i>
Hirvensalmi	3
Kangasniemi	23
Mikkeli	151

Mäntyharju	15
Pertunmaa	3
Puumala	16
Ristiina	17

Mikkelin ympäryskuntien asiakasmäärät tulevat tasoittumaan projektin aikana. Ympäryskuntien asiakassisäänottoja pyritään tekemään keskitettyinä ajankohtina, mutta myös joustava sisäänotto on mahdollista.

2.3 Asiakkaiden ikärakenne

Seurantakaudella hankkeeseen kirjatut asiakkaat jakautuivat suhteellisen tasaisesti kaikkiin ikäryhmiin. Alle 25-vuotiaiden työllistämisen edistämiseen on oma Verkko-hanke ja Vaaksa-hankkeeseen kirjautuneet asiakkaat ovatkin pääsääntöisesti palkkatukityöllistettyjä. Palkkatukityöllistäminen kaupungille onkin vaikuttanut asiakkaiden ikärakenteeseen normaalia enemmän. Tämä johtuu tälle vuodelle alimitoitetuista kansallisista palkkatukirahoista, jolloin EU-hankkeille varattua työllistämisrahan käyttöä on jouduttu aikaistamaan. Tämän seurauksena Vaaksa-hanke on toiminut työllistymisen mahdollistajana jo pelkästään työllistämisrahan mahdollistajana. Asiakkaiden ikäjakauma hankkeessa oli seuraava:

<i>Ikäryhmä</i>	<i>määrä</i>
15-24-vuotiaat	11
25-44-vuotiaat	78
45-54-vuotiaat	64
55-64-vuotiaat	75
yli 64 vuotiaat	0

2.4 Asiakkaiden työmarkkina-asema

Myös hankkeeseen tulleiden asiakkaiden työmarkkina-asemaan on vaikuttanut ESR-palkkatukirahojen käyttö. Hankkeeseen on tullut asiakkaita, joille on tarvinnut tehdä palkkatukijakson jatkopäätös. Näin ollen ”työssä muualla” (palkkatukityö) näkyy tilastossa suhteellisen suurena lukuna. Avoimilta työmarkkinoilta hankkeeseen on tullut kolme asiakasta. Heistä yhden työsuhde päättyi terveydellisiin syihin ja kahden muun työt ovat olleet vahvasti tilapäisluonteisia.

<i>Työmarkkina-asema</i>	<i>määrä</i>
Työssä avoimilla työmarkkinoilla	3
Yrittäjänä	0
Työssä muualla	49
Työttömänä	175
joista pitkäaikaistyöttömänä	90
Työelämän ulkopuolella	1
Koulutuksessa	0

2.5 Asiakkuuksien päättymisen ja keskeytyminen

Seurantakaudella ei päätetty asiakkuuksia. Yksi asiakkuus keskeytyi vanhempainloman vuoksi.

3. Toiminta

3.1 Aktiivinen työnantajakontaktointi

Projektin tavoitteisiin kuuluu olla läheisessä yhteistyössä työnantajien kanssa. Tämän kanssakäymisen seurauksena odotetaan syntyvän yhteistyösuhteita, jotka taas antavat paremman mahdollisuuden esittää työpaikkoja projektin asiakkaille. Usein tämä tarkoittaa myös ”räätälöivää” työtettä.

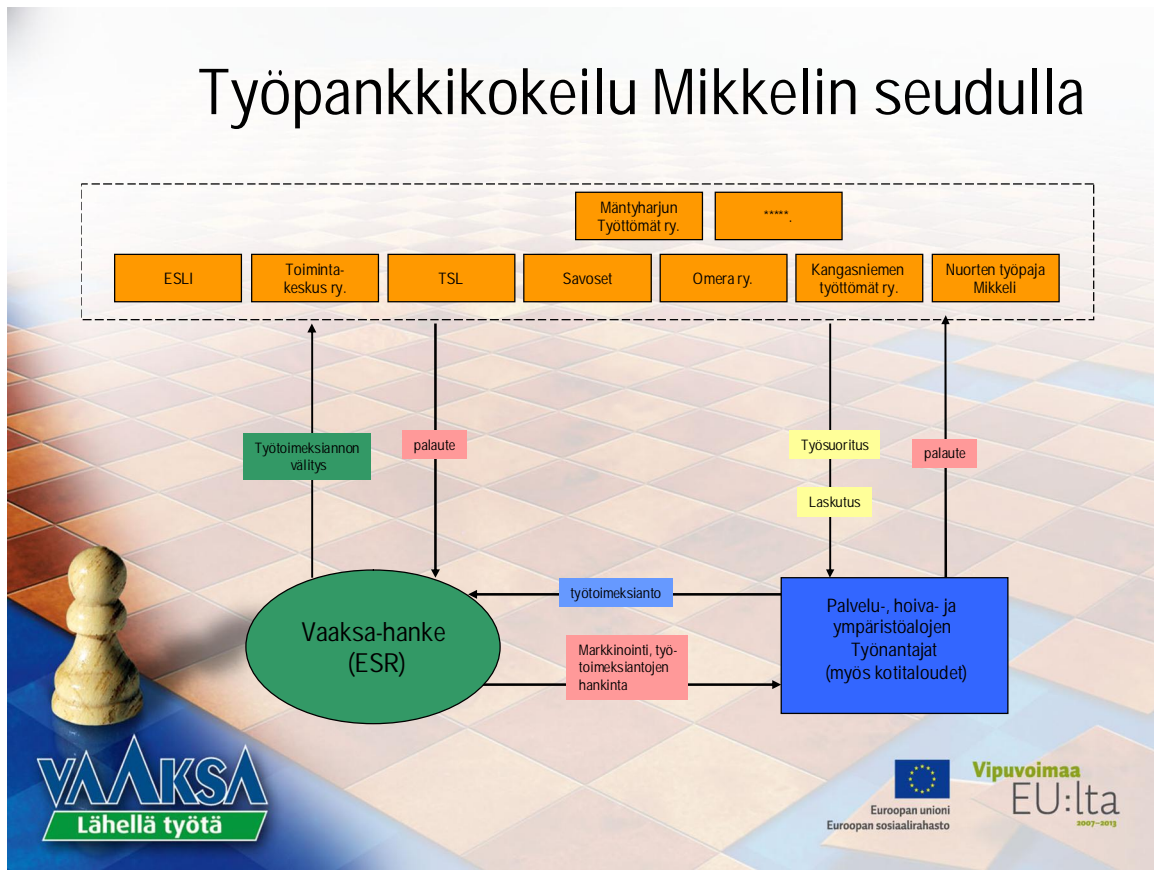
Työnantajayhteistyö keskittyi seurantakaudella kahteen kehittämiskohteeseen. Työpankkikokeiluun, jossa hankkeella oli työtä välittävä rooli ja kaupungin palkkatukityöllistämiseen, jossa hankkeen työntekijät vastasivat sopivien työllistettävien löytymisestä.

3.1.1 Työpankkitoiminta

Vaaksa hanke on mukana valtakunnallisessa työpankkikokeilussa. Hankkeen rooli on toimia työpankin markkinoijana ja työtoimeksiantojen vastaanottajana. Hanke vastasi myös toiminnan koordinoinnista. Työpankkiverkoston kuuluivat kuvassa 1 näkyvät toimijat. Tämän lisäksi Mikkelissä toimii myös Mikemet Oy:n harjoittama JobBank työpankki, jonka palvelut on suunnattu pääasiallisesti teollisuustyönantajille.

Työpankkia markkinoitiin asiakkaille Iskelmäradion kautta, lehti-ilmoituksilla, esitteellä, messuilla ja nettisivujen kautta. Odotuksia herättävää oli huomata messuilla asiasta kiinnostuneiden antama välitön palaute. Hyvin monet löysivät omasta yritystoiminnastaan tai sitten yksityiselämästään esimerkkikohteita, joissa voisivat työpankkia hyödyntää. Pian kävi myös ilmi, että asiakkaat kertovat saamastaan palvelusta eteenpäin, mikäli kokevat sen hyvänä (totta kai myös päinvastoin).

Työpankkikokeilu Mikkelin seudulla

Kuva 1: Työpankkiverkoston toimintamalli ja osallistujat

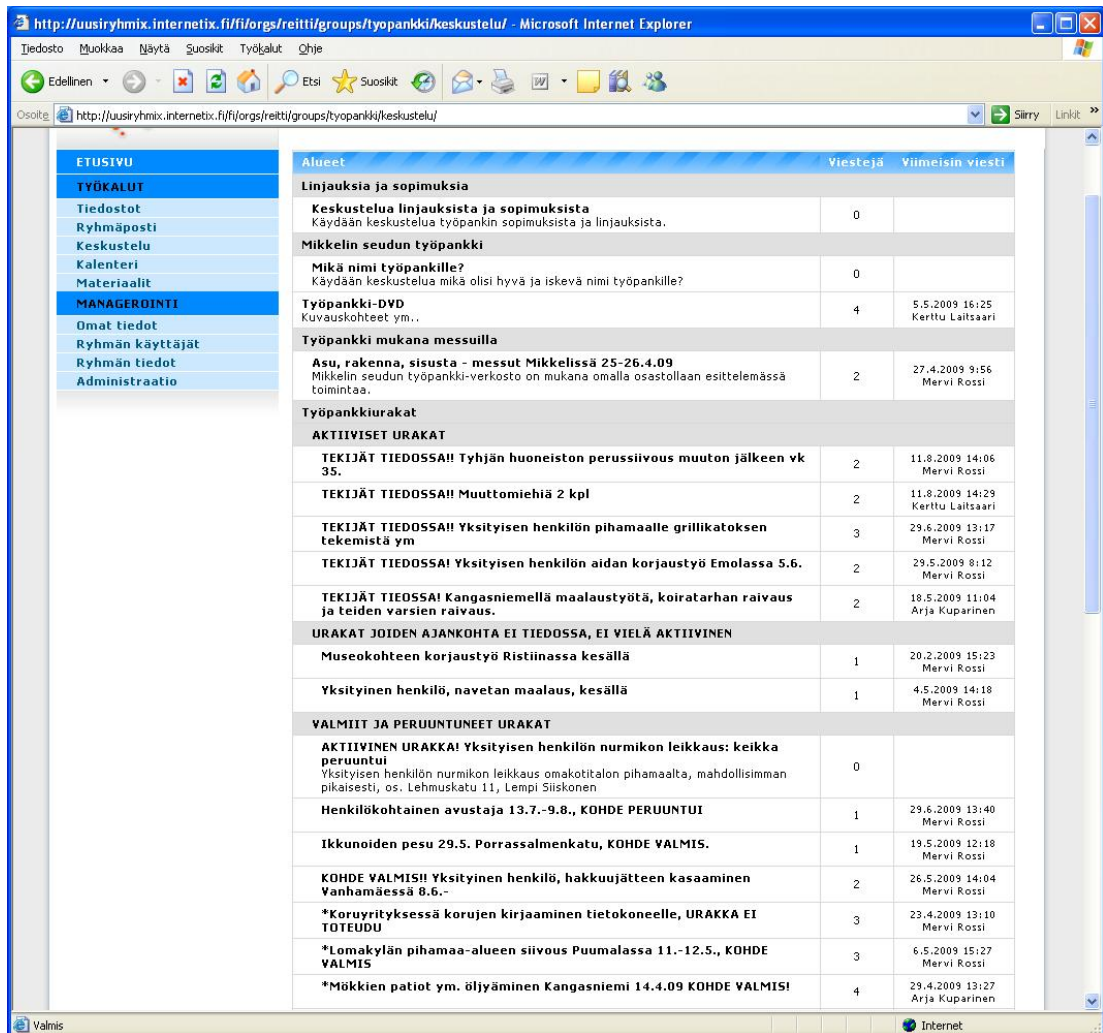
Työpankkitoiminta aloitettiin helmikuussa ja seurantakauden loppuun mennessä kohteita kertyi 40. Niistä valmistuneita on 20. Odottavia toimeksiantoja on 5. Ei toteutuneita toimeksiantokyselyjä on ollut 15.

- Syitä miksi toimeksianto ei ole toteutunut:
 - asiakas tehnyt työn itse tai talkoilla
 - asiakkaan terveydentilassa tapahtunut muutos eikä voi nyt teettää työtä
 - työ ollut liian ammattitaitoa vaativaa, ohjattu ottamaan yhteys yrittäjiin
 - työ on ollut liian iso urakka ja samalla liian ammattitaitoa vaativaa, ohjattu ottamaan yhteys yrittäjiin
 - työ tullut liian lyhyellä varoitusaajalla (esim. huomiseksi), ohjattu ottamaan yhteyttä henkilöstövuokraukseen
 - työ ollut asiakkaan mielestä liian kallista, kerrottu asiakkaalle henkilöstövuokrauksesta yhtenä vaihtoehtona
 - asiakas on tarvinnut työntekijän, jolla on omat kuljetusvälineet, ohjattu ottamaan yhteyttä henkilöstövuokraukseen

Työpankkitoiminnassa on nähtävissä samat ilmiöt kuin muuallakin markkinataloudessa. Edullista, nopeaa ja varmalatuista palvelua arvostetaan. Asiakkaille on pyritty kuitenkin kertomaan, että työpankkitoiminnan tavoite on tarjota myös työtä esim. pitkäaikaistyöttömille, joten työsuorite ei voi vaatia samanlaista ammattitaitotasoa ja tehokkuutta kuin vastaavan alan palveluyrittäjiltä. Osa palvelua käyttäneistä on antanut palautetta siitä, että tämä on keino olla ”työllistämistalkoissa” mukana. Teettämällä yhden – kahden päivän työn yksityishenkilökin voi helposti antaa oman panoksensa.

Työpankkitoiminnan toimeksiantojen koordinointi

Vaaksa-hanke ylläpitää verkoston käyttöön annettua Ryhmix-ryhmätyöfoorumia. Se on suljettu, netti-pohjainen ryhmätyökalu, jonka kautta on mahdollista jakaa toimeksiantoja ja johtaa verkostoa keskustelun, ohjeiden, ryhmäviestien ja kalenterin avulla.

The screenshot shows a web browser window displaying a forum page titled 'Työpankki/keskustelu'. The page has a navigation menu on the left with categories like 'ETUSIVU', 'TYÖKALUT', 'MANAGERINTI', and 'Administraatio'. The main content area is a table with columns for 'Alueet', 'Viestejä', and 'Viimeisin viesti'. The table lists various tasks and their status, such as 'Linjauksia ja sopimuksia', 'Mikkelin seudun työpankki', and 'Työpankkiurakat'. The tasks are categorized into 'AKTIIVISET URAKAT' and 'VALMIIT JA PERUUNTUNEET URAKAT'.

Alueet	Viestejä	Viimeisin viesti
Linjauksia ja sopimuksia		
Keskustelua linjauksista ja sopimuksista Käydään keskustelua työpankin sopimuksista ja linjauksista.	0	
Mikkelin seudun työpankki		
Mikä nimi työpankille? Käydään keskustelua mikä olisi hyvä ja iskevä nimi työpankille?	0	
Työpankki-DVD Kuvauskohteet ym..	4	5.5.2009 16:25 Kerttu Laitsaari
Työpankki mukana messuilla		
Asu, rakenna, sisusta - messut Mikkelissä 25-26.4.09 Mikkelin seudun työpankki-verkosto on mukana omalla osastollaan esittelemässä toimintaa.	2	27.4.2009 9:56 Mervi Rossi
Työpankkiurakat		
AKTIIVISET URAKAT		
TEKIJÄT TIEDOSSA!! Tyhjän huoneiston perussiivous muuton jälkeen vk 35.	2	11.8.2009 14:06 Mervi Rossi
TEKIJÄT TIEDOSSA!! Muuttomiehiä 2 kpl	2	11.8.2009 14:29 Kerttu Laitsaari
TEKIJÄT TIEDOSSA!! Yksityisen henkilön pihamaalle grillikatoksen tekemistä ym	3	29.6.2009 13:17 Mervi Rossi
TEKIJÄT TIEDOSSA! Yksityisen henkilön aidan korjaustyö Emolassa 5.6.	2	29.5.2009 9:12 Mervi Rossi
TEKIJÄT TIEDOSSA! Kangasniemellä maalaustyötä, koiratarhan raivaus ja teiden varsien raivaus.	2	18.5.2009 11:04 Arja Kuparinen
URAKAT JOIDEN AJANKOHTA EI TIEDOSSA, EI VIELÄ AKTIIVINEN		
Museokohteen korjaustyö Ristiinassa kesällä	1	20.2.2009 15:23 Mervi Rossi
Yksityinen henkilö, navetan maalaus, kesällä	1	4.5.2009 14:18 Mervi Rossi
VALMIIT JA PERUUNTUNEET URAKAT		
AKTIIVINEN URAKKA! Yksityisen henkilön nurmikon leikkaus: keikka peruuntui Yksityisen henkilön nurmikon leikkaus omakotitalon pihamaalta, mahdollisimman pikaisesti, os. Lehmuskatu 11, Lempi Siiskonen	0	
Henkilökohtainen avustaja 13.7.-9.8., KOHDE PERUUNTUI	1	29.6.2009 13:40 Mervi Rossi
Ikkunoiden pesu 29.5. Porrassalmenkatu, KOHDE VALMIS.	1	19.5.2009 12:18 Mervi Rossi
KOHDE VALMIS!! Yksityinen henkilö, hakkuujätteen kasaaminen Vanhamäessä 8.6.-	2	26.5.2009 14:04 Mervi Rossi
*Koruyrityksessä korujen kirjaaminen tietokoneelle, URAKKA EI TOTEUTU	3	23.4.2009 13:10 Mervi Rossi
*Lomakylän pihamaa-alueen siivous Puumalassa 11.-12.5., KOHDE VALMIS	3	6.5.2009 15:27 Mervi Rossi
*Mökkien patiot ym. öljyminen Kangasniemi 14.4.09 KOHDE VALMISI	4	29.4.2009 13:27 Arja Kuparinen

Kuva 2: Ryhmix työpankkiverkoston ohjaustyökaluna

Työtoimeksiannot kirjataan Ryhmixiin, josta ne ovat kaikkien nähtävillä. Vaaksan työntekijä ottaa toimeksiannon tiedot ylös ja kirjaa ne järjestelmään. Tavoite on, että alkutiedot kirjataan toimeksiannosta niin hyvin, että työpankki-verkoston toimijat voivat arvioida omat mahdollisuutensa vastata työtehtävän haasteisiin. Mikäli työ tuntuu sopivan toimijan osaamiseen ja työtilanteeseen, kuittaa hän homman itselleen ja se näkyy sitten "kopattuna" muille verkoston jäsenille. Jokaisesta uudesta toimeksiannosta lähetetään sähköpostiviesti toimijoille järjestelmän avulla. Vaaksan työntekijä seuraa myös tilannetta niin, ettei yksikään toimeksianto jää "lojumaan" järjestelmään. Mikäli yksikään ver-

koston toimija ei pysty vastaamaan työtilaukseen, annetaan siitä tieto tilaajalle sovitusti.

Hinnoittelu

Vaaksan työntekijä antaa työn tilaajalle viitteellisen tiedon hinnoitteluperiaatteesta. Yksittäinen työntekijä, joka sijoitetaan työhön ilman sen kummempaa ammattitaitovaatimusta maksaa työn tilaajalle 15€/tunnilta. Mikäli toimeksianto on luonteeltaan urakaluontoinen ja siinä voidaan työllistää erityisen vaikeasti työllistettäviä, niin siitä neuvotellaan sopimus erikseen. Tämän neuvottelun osapuolet ovat työn tilaaja ja työn tekevä verkoston jäsen. Näissäkin tilanteissa ei poiketa säädetyistä laeista, työhallinnon palkkatukilinjauksista tai muuten eettisesti kestävästä perusteluista.

Työpankkitoiminnan haasteet

Jo menneen lyhyen ajanjakson aikana olemme saaneet sellaista kokemuspohjaa, joka kannustaa jatkamaan työpankkitoiminnan kehittämistä. Jo pelkästään se, että eri työllistämisyksiköt ovat pystyneet vastaamaan ulkopuoliseen työtoimeksiantoon yhdessä ja yhteistyötä tehden on merkillepantavaa. Näyttäisi myös siltä, että pienten, yksinkertaisten työtehtävien teettämiselle olisi tarvetta siitä huolimatta, vaikka varsinaisen yritystoiminnan perustaminen sen varaan on ollut haasteellista.

Vaaksa-hanke on ottanut kokeilussa tarkoituksellisesti sellaista roolia, mikä normaaliolosuhteissa olisi ollut todennäköisesti toiminnan aloittamisen kynnyksellä. Markkinointi ja työtoimeksiantojen vastaanotto sekä eteenpäin välittäminen vaativat resursseja. Vaaksa-projektin toimintakauden aikana on kuitenkin ratkaistava, millä tavalla verkosto organisoituu, jotta syntyneet asiakassuhteet pystytään ylläpitämään ja uusia hankkimaan. On oletettavaa, että yritysasiakkaat toivovat organisoitumiselta yritysmäisyyttä kun taas yksityisasiakkaat saattavat tuntea erilaisia tarpeita. On tapa mikä tahansa, niin sen on täytettävä hyvän asiakaspalvelun periaatteet.

3.1.2 Kaupungin palkkatukityöllistäminen

Alkuvuodesta 2009 Mikkelin kaupungin johtoryhmä kiinnitti huomiota omaan työllistämiseensä ja sen vaikuttavuuteen. Ensimmäinen huolenaihe oli se, että ESR-kehukseen sidottu palkkatukirahat tulisivat varmasti käytetyksi. Toinen huoli oli se, että ei ollut varmuutta kuinka järjestelmällisesti kaupungin omiin palkkatukipaikkoihin tarjotaan vaikeasti työllistettäviä työnhakijoita. Asia on jokaiselle kunnalle merkityksellinen, koska työmarkkinatuki uudistus tasaa kyseisen kohderyhmän kohdalla kustannukset valtion kanssa. Mitä pienempänä kyseinen lukumäärä saadaan pidettyä, sen edullisempaa se on kyseiselle kunnalle.

Johtoryhmä antoi hallintokunnille ohjeen, että kaupungin palkkatukipaikkoja täytettäessä olisi yksiköiden esimiesten otettava yhteyttä Vaaksaan/Reittiin. Tällä halutaan varmis-

taa se, että palkkatukipaikat käytetään hyväksi työllisyshoidossa. Kuitenkin niin, ettei työyksiköiden tarvitsisi tinkiä työn tuottavuusvaatimuksista. Alkuvuodesta sovittiin myös TE-toimiston kanssa, että Vaaksa hanketta hyödynnetään palkkatukipaikkojen täyttämässä mikä näkyi käytännössä niin, että TE-toimiston virkailijat ohjasivat ottamaan yhteyttä Vaaksaan.

Toimeksiannot hoidetaan Vaaksa hankkeen osalta seuraavasti:

1. Toimeksianto otetaan vastaan projektisihteerin toimesta. Projektisihteerin kysyy perustiedot työtehtävästä ja siitä, millainen henkilö on haussa. On myös mahdollista, että työyksiköllä on jo työntekijä tiedossa.
2. Projektisihteerin tiedottaa paikasta saman tien koko projektin ja työvoiman palvelukeskuksen henkilöstöille. Samalla hän luovuttaa paikan täyttämisen vastuun työnsuunnittelijoille, jotka henkilökohtaisesti alkavat etsimään sopivia ehdokkaita joko projektin asiakkaista tai sitten palvelukeskuksen asiakkaista. Yleensä palvelukeskuksen asiakkaat tulevat ehdotuksena heidän omilta palveluohjaajiltaan. Ensisijaisesti tarkistetaan 500 päivää työttömyysturvaa saaneet työnhakijat.
3. Mikäli sopivia ehdokkaita ei ole tässä vaiheessa riittävästi, pyytävät työnsuunnittelijat TE-toimiston virkailijaa etsimään ehdokkaita TE-toimiston työnhakijoista. Haun kohteena ovat nimenomaan ne työnhakijat, jotka ovat palkkatukikelpoisia.
4. Ehdokkaiden löydyttyä heidät esitellään työyksikön esimiehelle joko henkilökohtaisesti tai sitten työnhakijan esittelyinä lomakemuodossa.
5. Mikäli paikka ei vielä täyty, neuvotellaan työyksikön esimiehen kanssa kriteereistä tai sitten siitä tavasta, jolla henkilöhakua on mahdollista laajentaa.

Suurimpina rekrytointiprosesseina ovat olleet koulunkäyntiavustajat (25 kpl), päivähoitoväestön avustajat (6-8 kpl) ja metsurit (7-9 kpl). Kaikissa näissä tehtävissä henkilön osaaminen on ollut merkittävä kriteeri. Metsurin työssä tämä on tärkeää jo työturvallisuussyistä.

Vaikka toimeksiantojen täyttö haluttiinkin hoitaa hyvin, niin vielä jäi parannettavaa. Yhteistyö hankkeen ja työvoiman palvelukeskuksen kanssa sujui hyvin. Pienenä tuskastumisen aiheena koettiin se, että Vaaksan henkilöstö joutuu olemaan paikkojen täytössä jatkuvasti yhteydessä työvoimavirkailijaan. TE-toimisto on sijoittanut yhden virkailijan palvelukeskuksen tätä tarkoitusta varten, mutta aina ei hänenkään työaikansa ole ollut täysimääräinen ja palvelukeskuksen työvoimaohjaajat ovat joutuneet tarkistelemaan asiakkaiden taustoja oman työnsä ohessa.

Yhteistyö TE-toimiston kanssa sujui hyvin jo keväällä. Olisi voinut kuvitella, että etäisyys ja totut käytännöt olisivat hidastaneet uuden roolituksen todentumista, mutta näin ei käynyt. Joissakin yksittäistapauksissa asiakas sai omalla innokkuudellaan harhautettua Vaaksa/Reitin ja TE-toimiston pelaamaan eri suuntiin, mutta se ei kokonaisuudessaan muuta.

Aika monessa tapauksessa yksiköt etsivät uusia ehdokkaita ensimmäisen ehdokasasettelun jälkeenkin. Yhdessä asiasta neuvotellen ja osittain uusia ehdokkaita etsien asiassa päästiin yhteisymmärrykseen. Parhaimpaan lopputulokseen päästään, jos rekrytointia hoitavan on mahdollista käydä esittelemässä ehdokkaat kyseessä olevassa yksikössä.

Joissakin tilanteissa odotukset, työvoimapolitiikan linjaukset ja työllisyysrahojen tilanne pakottivat esimiehet tilanteen uudelleenarviointiin. Esimerkiksi päivähoiton avustajien kohdalla osan avustajista yksikkö palkkasi ”kovalla rahalla” ilman palkkatukea ja osan taas vaikeasti työllistyviä, jotka esiteltiin Vaaksa hankkeen toimesta.

Esimerkki case: koulunkäyntiavustajat

Hankkeen mittavin rekrytointiurakka oli palkkatuella palkattujen koulunkäyntiavustajien esittely opetustoimelle. Lukumäärä oli 25, joten heti alkuun urakkaan sidottiin useampi työntekijä ja sopivien ehdokkaiden etsimisessä päätettiin käyttää uusia keinoja. Seuraavassa on esitelty kyseisen prosessin keskeisimmät vaiheet:

1. Sisäistettiin toimeksianto ja jaettiin vastuut. Valittiin yhteyshenkilö opetustoimeen päin ja sovittiin keinot. Jotta näin suuri määrä saataisiin tasapuolisesti seulottua, päätettiin pitää yhteinen infotilaisuus, jolloin kaikilla olisi mahdollisuus saada samanlainen tieto tehtävistä ja rekrytointikäytännöstä. Sovittiin myös, että kaikki potentiaaliset ehdokkaat esihaastatellaan Vaaksan/Reitin toimesta parihaastatteluina, jolloin saadaan hakijan motivaatio ja persoonallinen soveltuvuus jollain tavalla esille.
2. Tiedotettiin ehdokkaiden nimeämismahdollisuudesta Vaaksan, Reitin ja TE-toimiston virkailijoille. Virkailijoita pyydettiin liittämään tehtävään sopivat työnhakijat työpaikkaan niin, että heille voidaan lähettää infokutsu.
3. Kyseisille työnhakijoille lähetettiin infokutsu Rantakylä-saliin. Info pidettiin 4.6 ja siellä oli osallistujia 48 Infossa olijat täyttivät läsnäololomakkeen, jossa heille varattiin haastattelu-aika.
4. Jokainen hakija haastateltiin parihaastatteluna. Haastatteluiden tavoitteena oli saada selville asiakkaan oma motivaatio ja tarkentaa aikaisemman työhistorian yksityiskohtia osaamisen suhteen. Haastatteluissa tarkennettiin myös asiakkaan työllistymissuunnitelmaa ja sitä, miten kyseinen koulunkäyntiavustajan työ sitä edistäisi. Haastatteluihin osallistui Vaaksan ja Reitin työntekijöitä.
5. Haastatteluiden jälkeen tehtiin yhteinen koonti, jossa jokaisen hakijan kohdalla oli arvioitu soveltuvuus (karkeasti) ja motivaatio. Jokaisen kohdalla tarkistettiin myös palkkatukimahdollisuus. Kyseinen koonti lähetettiin opetustoimeen. Listalla oli hakijoita, jotka olivat soveltuvia, mutta eivät saaneet palkkatukea, soveltuvia palkkatukea saavia ja lopuksi vielä varauksin soveltuvia palkkatukea saavia.
6. Rehtorit kävivät etsimässä listalta sopivia ehdokkaita ja kutsuivat hakijat vielä henkilökohtaiseen haastatteluun. Tämän jälkeen he tekivät työsopimukset, mikäli henkilö oli sopiva.

Prosessi Vaaksan osalta tapahtui nopeasti. Kun toimeksianto otettiin vastaan, niin reilun kahden viikon päästä hankkeesta oli esittää lista esihaastatelluista ehdokkaista, joiden kohdalla oli palkkatukiedellytykset tarkistettu. Seuraavaa vuotta ajatellen prosessia on syytä kuitenkin aikaistaa niin, etteivät rehtorit kerkeä pahimmilleen poistua kesälomille, mikä tässä tapauksessa pitkitti prosessia. Asia oli erityisen hankala sen vuoksi, että samaan aikaan TE-toimiston palkkatukirahojen käyttöä arvioitiin päivittäin ja tieto tukipäätöksistä oli erittäin arvokasta.

Tuleva syksy näyttää, miten hyvin rekrytoinnin onnistuivat, mutta tässä vaiheessa voidaan olla lopputulokseen tyytyväisiä. Opetustoimi otti koulunkäyntiavustajat hankkeen esittelemistä hakijoista kahta lukuun ottamatta ja sitä voi pitää kiitettävänä saavutuksena. Rekrytoinnissa olivat mukana TE-toimisto, työvoiman palvelukeskus ja hanke. Silti vastuun keskittäminen tietyille yhteyshenkilöille piti asiat hallinnassa.

3.2 Työhönvalmennusbussien toiminta

Työtoiminnan ohjaajan kokemukset:

Työkokeilu/työelämänvalmennusjaksot aloitetaan viikon mittaisella startti-jaksolla, jossa ryhmäläiset tutustuvat toisiinsa, harrastetaan liikuntaa, käydään läpi ensiavun perusteet sekä tulevien työkohteiden tehtävät.

Starttijakson jälkeen ryhmäläiset pääsevät tekemään n. kuukauden mittaista työjaksoa, jossa on vaihtelevat työkohteet ja – tehtävät. Työkohteisiin kuljetaan Vaaksa-bussilla ja työtoiminnan ohjaajat ovat mukana työtehtävissä. Ryhmäjaksojen pituus on 4pv/vk jotta työtoiminnan ohjaajille voidaan antaa mahdollisuus suunnitella ja kehittää toimintaa.

Startti-jakson osallistujatietoja

Paikkakunta	Osallistujamäärä	Ajankohta
Hirvensalmi	13 (Mikkelistä 6)	26.1.-30.1.2009
Haukivuori	10 (Mikkelistä 6)	6.4.-9.4.2009

Startti jakson yhteydessä osallistujat ovat käyneet viikon Ubuntu-atk/työnhakukurssin.

Varsinainen työtoiminta tapahtuu työelämänvalmennusjaksoilla. Mikäli työelämänvalmennusta ei jostain syystä voida toteuttaa, osallistuu asiakas bussitoimintaan joko kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilun kautta. Näin toimitaan silloin, kun asiakkaan osallistumiselle nähdään vahvat perustelut.

Työelämänvalmennusjaksot toteutettiin seuraavasti:

Paikkakunta	Osallistujamäärä	Ajankohta
Hirvensalmelaisille	6	4.5.-31.5.
Mikkelililäisille	5	4.5.-31.5.

Seurantajakson aikana työhönvalmennusbussit osallistuivat myös kansainvälisen kesätyöleirin toteuttamiseen 1.-12.6.2009. Kesätyöleiri järjestettiin yhteistyössä Esedun ja Mamk:n kanssa. Leirille osallistui 10 Vaaksa-hankkeen nuorta asiakasta ja heidän vertaisryhmään oli 10 saksalaista nuorta. Vaaksa-hankkeen työtoiminnan ohjaajat olivat mukana työkohteissa. Tämän lisäksi ostettiin ammattikorkeakoululta asiantuntijapalvelua monikansallisen ryhmän ohjaukseen.

TEV-työkohteet:

Työkohteet työhönvalmennusbussitoiminnassa pyritään valitsemaan niin, etteivät ne häiritse kilpailua tai hankaloita esim. pienyrittäjien asemaa. Hyvin usein työtä ovat osoittaneetkin kyläyhdistykset ja järjestöt, joilla harvoin on muuta resurssia käytettävissään kuin perinteinen talkoohenki.

- Laajalampi-Kattilansilta kyläyhdistys: koirapuiston rakentaminen
- Korpijärven Eräveikot Ry: Korpimajan kunnostus
- Korpijärven kylätoimikunta ja Mikkelin kaupunki: Korpijärven koulun pihapiirin raivaus ja haravointi
- Emolan kaupunginosaseura: Landeninmäen perinnetalon aidan maalaus ja pihan kunnostus
- Hirvensalmen Ripatin kylän urheiluseura: Ripatin kylätalon maalaus
- Pertunmaan Riistamiehet: Riistamajan ulkovuorauksen kunnostus ja maalaus
- Vitsiälän kyläyhdistys: Kylärannan kevätsiivous

Käynnistyneen työpankkitoiminnan työkohteisiin on myös osallistuttu työhönvalmennusbussien osalta. Tällöin tilaava asiakas on maksanut palvelusta normaalisti ja työntekijät olivat työsuhteessa Mikkelin kaupunkiin. Kyseisiä työkohteita olivat:

- Puumalan Koskenselän lomakylä: pihojen kevätsiivous
- Pertunmaa Kerkes Oy: piha-alueen raivaaminen ja kunnostus
- Vitsiälä, yksityishenkilö: polttopuiden vienti liiteriin ja pihan siivous

3.3 Takomo – Kulttuuri- ja taidealan työnhakijat

Ensimmäisen Takomon kohderyhmäksi valikoituivat kulttuurialan toimijat, joiden työllistymisessä on ollut vaikeuksia sekä työnhakijat, joiden hakuammatti ei löydy kulttuurialalta, mutta heillä on erilaista kulttuurialan osaamista.

Asiakkaiden ohjautuminen takomoon

Työvoimavirkailijat nostivat esiin asiakaslistoiltaan henkilöitä, joille katsoivat mahdollisesti olevan Takomosta hyötyä, ja valituille lähti kutsu osallistua info-tilaisuuteen.

Takomo käynnistyi 4.11. Info-tilaisuudella, johon osallistui 20 kutsuttua. Mukaan toimintaan ilmoittautui 11 vapaaehtoista, jotka haastateltiin yksilöllisesti.

Asiakasprofiili

Takomo-ryhmässä oli kahdeksan miestä ja kolme naista, joiden ikäjakauma on 26-58 vuotta. Kulttuurialan koulutuksen on saanut kuusi takomolaista ja heistä kolmella on akateeminen taiteen alan loppututkinto. Jonkin muun alan ammatillinen koulutus löytyy kolmelta ja kahdella koulutuksena on peruskoulu.

Ryhmään osallistujat edustavat monialaisesti kulttuurialan eri osa-alueita; kuvataide, musiikki, audiovisuaalinen viestintä, kädentaidot, tuottaminen, kirjoittaminen. Lisäksi osaamistasoa voi kuvata pitkän kokemuksen omaavasta ammattilaisesta ”harrastelijaan”, joka vastaa suunnittelee tulevaisuuttaan kulttuurialan toimijana.

Takomoon osallistuneiden ikäjakauma:

Ikäryhmä	määrä
15-24-vuotiaat	0
25-44-vuotiaat	5
45-54-vuotiaat	3
55-64-vuotiaat	3
yli 64 vuotiaat	0

Takomon tapahtumat

Yksilöhaastattelujen perusteella laadittiin syyskaudeksi 2008 ryhmäläisten intresseistä lähtevä ohjelma, joka sisälsi aihepiireinä luentoja mm. luovuuden mahdollisuuksista, yrityskäyntejä kulttuurialan toimijuuden näkökulman laajentamiseksi, tietoa kulttuurialan apurahoista ja muusta rahoituksesta sekä mahdollisuuden itsetuntemuksen vahvistamiseen, osaamisen ja vahvuuksien kartoittamiseen. Ryhmäkokoontumisten lisäksi oli mahdollisuus myös yksilöllisiin tapaamisiin.

Kevään 2009 Takomon sisältöä suunniteltiin yhdessä ryhmän kanssa sekä syksyn kokemusten että ryhmän yhteistä ja osallistujien yksilöllisiä tarpeita huomioiden. Ohjelmassa oli itsensä markkinoinnin tukemista, portfolio-valmennusta, syventymistä eri koulutusvaihtoehtoihin ja tulevaisuusvisiointia.

Takomoon osallistui aktiivisesti kevätkaudella kuusi ryhmäläistä. Ryhmästä poisjäämisen syinä olivat mm. yksilöllisten elämäntilanteiden muutokset, työllistyminen, yritystoiminnan käynnistämissuunnitelmat ja se, ettei katsonut ryhmätoiminnasta olevan itselleen hyötyä.

Takomon tulos: Mitä ahjosta löytyi?

Työllisyysnäkymät kulttuurialan eri sektoreilla eivät Takomon olemassaolon aikana parantuneet, vaan noudattivat yleistä yhteiskunnallista työmarkkinatilannetta. Alueella käynnistettyjen kulttuurialan hankkeiden ja projektien osalta tilannen jopa huononi. nämä seikat vaikuttivat selkeästi takomolaisten yksilöllisiin ratkaisuihin:

- Ne henkilöt, joiden taustalta löytyi jokin muu kuin kulttuurialan ammattikoulutus realisoivat tilannettaan ja hakeutuivat oman alansa töihin, esim. kaksi palkkatukityössä olevaa työskentelevät toimisto- ja tietotekniikka-alalla.
- Apurahaa Etelä-Savon taidetoimikunnalta haki kaksi takomolaista tuloksesta yksi kolmen kuukauden työskentelyapuraha.

- Yritystoimintaa suunnitellut takomolainen katsoi ajan olevan liian haasteellinen toiminnan käynnistämiseksi ja siirsi aloittamista tulevaisuuteen. Kyseessä olisi ollut kulttuurialan yritys.
- Kahdella ryhmään osallistuneella oli mahdollisuus työskennellä keväällä lyhyissä määräaikaissa työsuhteissa opetuslalla.
- Yhdellä takomolaisella ryhmän aikana alkaneet oppisopimuskoulutus-suunnitelmat jatkuvat ja tällä hetkellä häntä tuetaan oppisopimuspaikan hankinnassa mm. Vaaksa-hankkeen kautta.
- Takomolaisista kaksi jatkaa Vaaksa-hankkeen muissa ryhmissä.

Takomoon osallistuneiden työmarkkina-asema elokuussa 2009:

Työmarkkina-asema	määrä
Työssä avoimilla työmarkkinoilla	1
Yrittäjänä	0
Työssä muualla	2
Työttömänä	8
joista pitkäaikaistyöttömänä	6
Työelämän ulkopuolella	0
Koulutuksessa	0

Haasteellista taontaa

Takomo-ryhmä **osoittautui** haasteelliseksi monesta näkökulmasta. Asiakasprofiilin perusteella voi jo todeta miten erilaisista lähtökohdista osallistujat ovat lähteneet liikkeelle; ikäkauma, ammattikoulutus, kokemus ja intressit.

Työllisyysnäkymät kulttuurialan toimijoille ovat myös melko niukat, monet työtilaisuudet perustuvat erilaisiin hankkeisiin. Taiteilija-identiteetti pitää usein sisällään hyvin individualistisen näkökulman; taidetta tehdään omien sisäisten luovien prosessien määrittämänä, jolloin muu maailma ja markkinatalouden pelisäännöt jäävät toissijaiseksi. **Työnhakua** tukevat markkinointi-portfoliot puuttuivat myös kulttuurialan koulutuksen saaneilta ammattilaisilta ja haasteena olikin monelle oman osaamisen ja tekemisen tuotteistaminen ja itsensä markkinoinnin tehostaminen.

Takomon yhtenä haasteena on tukea ryhmää löytämään yhteinen intressi, jonka kautta voidaan ehkä synnyttää tulevaisuuden visioita ja toteuttamiskelpoisia ideoita työtilaisuuksien lisäämiseksi. Tällaista yhteistä intressiä ei löytynyt, mikä olisi synnyttänyt jotakin yhteistä esim. poikkitaiteellista produktiota. Monenlaisia ideoita ja tulevaisuuden visioita jäi toki "ilmaan" leijumaan ja ehkä niiden toteuttaminen voi tulla kyseeseen myöhemmin ideoiden kypsyessä.

Tämän Takomon sisällöllisen suunnittelun lähtökohtana oli ryhmän tarpeista lähtevä toiminta, mikä palvelisi sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä tarpeita ja auttaisi jokaisen oman

työmarkkinatilanteen hahmottamista. Nämä tarpeet yksilötasolla osoittautuivat hyvin erilaisiksi ottaen huomioon ryhmään osallistuneiden taustat. Valmiina annettu yhteinen haaste olisi ehkä voinut sitouttaa ryhmään paremmin. Nyt sitoutuminen oli ajoittain heikkoa, mikä osaltaan vaikeutti ryhmän sisällön toteuttamista. Ryhmän kokoonpanoon kannattaa myös kiinnittää tarkempaa huomiota: poikkitaiteellinen ajattelu ja kulttuurin moniosaisuus ovat eri asioita kuin ammattilainen ja ”harrastelija” samalla toimintakentällä.

3.4 Sosiaalisen yrityksen perustaminen

Vaaksa hanke kilpailutti asiantuntijapalvelun sosiaalisen yrityksen perustamisesta alkuvuodesta 2009. Kilpailun voitti Innolink Research Oy ja vastuulliseksi asiantuntijaksi tuli Mikko Kesä. Selvityksen lähtökohtana oli Sosiaalisen yrityksen perustamisselvityksen laatiminen Mikkelin kaupungille:

- Nykyisen kaupungin sisäisen palkkatukityöllistämisen arviointi ja kehittäminen
- Esitys kehittämismallista sosiaalisen yrityksen keinoin
- Mikäli vaatii uudelleen organisoitumista, mikä tämä olisi
- Yhteys työpankkisuunnitelmiin

Projektin tarkemman määrittelyn yhteydessä todettiin, että Perustamisselvitys edellyttää myös Mikkelin kaupungin työllistämistoimintojen tarkastelun ja nykytilan kuvaamisen. Tämä olisi syytä tehdä ennen sys-selvittelyä. Tavoitteena olisi:

- Tietopohja päätöksenteon tueksi: Nykyiset panostukset ja tuotokset?
- Onko mahdollista lisätä vaikuttavuutta?
- Onko mahdollista saavuttaa kustannussäästöjä?
- Mahdollisen sosiaalisen yrityksen asemoituminen kaupungin työllisyydenhoitoon.

Selvityksessä tarkastellaan Mikkelin työllisyydenhoitoa eri vaihtoehtojen kautta. Tarkastelu tuo pohjaa päätöksenteolle liittyen seuraaviin vaihtoehtoihin:

- 0-skenaario: säilytetään nykytila
 - Selvityksessä kuvataan nykytila, joka todetaan riittäväksi työllisyydenhoidon malliksi Mikkelissä. Oman sosiaalisen yrityksen hanketta ei ole tarvetta perustaa.
- 1-skenaario: nykyinen työllisyydenhoito, uusi sosiaalinen yritys
 - Selvityksessä todetaan työllisyydenhoidon nykytila riittäväksi ja tämän pohjalta suositellaan sosiaalisen yrityksen perustamista.
- 2-skenaario: kehitetään työllisyydenhoitoa
 - Selvityksessä huomataan työllisyydenhoidon nykytilassa selkeät kehittämistarpeet, jotka suositellaan korjattaviksi. Sosiaalista yritystä sen sijaan ei ole tarvetta perustaa.
- 3- skenaario: kehitetään työllisyydenhoitoa, uusi sosiaalinen yritys
 - Selvityksessä huomataan työllisyydenhoidon nykytilassa selkeät kehittämistarpeet jotka suositellaan korjattaviksi ja tämän pohjalta suositellaan sosiaalisen yrityksen perustamista (joko työllisyydenhoitoremontin jälkeen tai yhteydessä).

Selvityksen työsuunnitelmaksi sovittiin seuraava.

- Ydintyöryhmäksi määriteltiin selvitystyön tekijä, Vaaksan projektipäällikkö sekä kaupungin kehitysjohtaja. Muut avaintoimijat osallistetaan haastattelu- ja työpajatyöskentelyllä.
- Selvitystyöntekijä toteuttaa työpöytätyöskentelyn (vaihe 1), jolla hän perehtyy Mikkelin seudun työllisyydenhoidon perusdataan (työttömyystilastot, työllistäjät, volyymit, muut toimijat).
- Tämän jälkeen selvitystyön tekijä toteuttaa henkilökohtaiset haastattelut kaupungin avainhenkilöille työllistämiseen liittyen ja lisäksi ympäryskuntien kunnanjohtajille.
- Tulosten koonti ja työpajojen suunnittelu
- Työpajat alkavat syyskuussa.

Hankkeen näkökulmasta selvitystyö antaa Mikkelin kaupungille ja muille työllisyydenhoidon toimijoille hyvät mahdollisuudet kehittää käytäntöjään ja rakenteitakin siihen suuntaan, mitä tulevaisuus edellyttää. Onnistuessaan selvitys antaa läpivalaisun nykyisestä toiminnasta ja antaa myös selkeitä valinnan vaihtoehtoja muuttaa käytäntöjä vaikuttavimmiksi.

4. Hankkeen talous

Projektkirjanpidon toteutuneet kustannukset

30.6.2009

	toteuma 30.6.2009	myönnetty rahoitus vuodelle 2009	Jäljellä
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 998	19 600	16 602
Henkilöstökustannukset	107 919	269 600	161 681
Palvelujen ostot	22 988	91 500	68 512
Matkakustannukset	292	14 600	14 308
Muut kustannukset	28 192	59 050	30 858
Välilliset kustannukset	486	5 400	4 914
Kustannukset yhteensä	162 876	459 750	296 874

Hankkeesta tehtiin uusi projektihakemus kesäkuussa, jotta asiakashaastatteluihin ja työhönvalmennukseen saatiin paremmat mahdollisuudet. Projektihakemus hyväksyttiin ja tämä aiheuttaa muutoksia myös projektintoteuttajan talousarvioon vuodelle 2009. Asia vietään kaupunginhallituksen huomioitavaksi syyskuun alusta.

5. Hankkeesta tiedottaminen

Hankkeesta tiedottamista toteutettiin seurantakaudella seuraavin menetelmin:

- Iltatapahtuma TE-toimiston työnhakukeskuksessa 21.4. Tilaisuudessa markkinoitiin työpankkitoimintaa ja Vaaksa-hanketta.
- Osallistuminen ”Asu, rakenna & sisusta” messuille 25-26.4. Messuilla markkinoitiin työpankkitoimintaa ja Vaaksa-hanketta.
- Hankkeella on edelleen omat www-sivut osoitteessa www.mikkelinvaaksa.fi. Sivujen kautta jaetaan tietoa hankkeen etenemisestä. Niitä on tarkoitus hyödyntää myös työtoimeksiantojen vastaanottamisessa.
- Hanketta markkinoitiin huhti-kesäkuussa Iskelmä-radioissa. Mainoksilla tehtiin työpankkia ja sen kautta työllistämistä tunnetuksi.
- Hanketta markkinoitiin aktiivisesti myös erilaisissa tapahtumissa.
- Huomiota on herättänyt myös kaksi Vaaksa-bussia, jossa hankkeen ja rahoittajan logot ovat näkyvästi esillä.